Door: Herman Hellemans en Jan Schutte

‘Raadhuis Vleuten’, bijna 100 jaar ontmoeten en verbinden van mensen (1)

Iedereen in onze omgeving kent wel het monumentale gebouw tegenover de Rooms-Katholieke Willibrordkerk in Vleuten. Een pand met een rijke historie en altijd gericht op het ontmoeten en verbinden van mensen. Wat gebeurt er op dit moment in dit gebouw en wat is er allemaal in gebeurd in die bijna 100 jaar?

‘Raadhuis Vleuten’ bij avondlicht anno 2020 (foto van Abe van Ancum)

Raadhuis Vleuten: Hoe is deze naam ontstaan?

In tegenstelling tot wat je zou denken, is dit nooit een Raadhuis geweest. Net na de oorlog was het gebouw wel tijdelijk de raadzaal van Vleuten. De naam Raadhuis Vleuten is dan ook ontstaan, na een brainstormsessie met bekende Vleutenaren. Vleuten had immers altijd een Raadhuis gehad. (Het Raadhuis stond tussen de Broederschapshuisjes en supermarkt Dirk van den Broek waar nu het grasveld ligt met de Vleutense appel, red.) Men vond het een naam die goed paste bij dit monumentale gebouw en Vleuten had zo ook weer een eigen ‘Raadhuis’! Op dit moment kun je op de begane grond van het Raadhuis Vleuten raad (advies) krijgen van de verschillende bedrijven die er zitten, en er is beraad (bijeenkomsten) in de grote zaal op de eerste verdieping.

Bedrijfsverzamelgebouw en een zalenverhuurcentrum

Nu heeft Raadhuis Vleuten naast de functies van woonhuis en die van bedrijfsverzamelgebouw ook die van zalenverhuur- en vergadercentrum. Veel regionale trainingsbureaus en organisaties die centraal in Midden-Nederland willen vergaderen hebben hun weg al gevonden naar de sfeervolle grote zaal van Raadhuis Vleuten.

Maatschappelijke functie

Daarnaast is het Raadhuis regionaal bekend om zijn maatschappelijke functie. Er worden regelmatig op vrijdagavonden en in het weekend documentaires gedraaid (Raadhuis DOCS) en er zijn bijeenkomsten met bijzondere sprekers (Raadhuis Specials). Het Raadhuis ontvangt geen subsidie en organiseert deze maatschappelijke bijeenkomsten op eigen initiatief samen met een groep vrijwilligers. Kijk voor meer info op de website van het Raadhuis.

Een van de vaste sprekers van het Raadhuis met zijn ‘Terug in de tijd’ is de bekende dorpskapper en oud-bestuurslid van de Historische Vereniging Ad van Zoeren met een avond over de historie van Vleuten. Hij zorgt dan voor een bijzondere avond. Altijd volle bak en erg gezellig. Aansluitend wordt er vaak nog een drankje gedronken in de grote zaal en met elkaar bijgepraat. Oud-inwoners van Vleuten komen van heinde en ver om deze avonden bij te wonen (zie de verenigingsberichten).

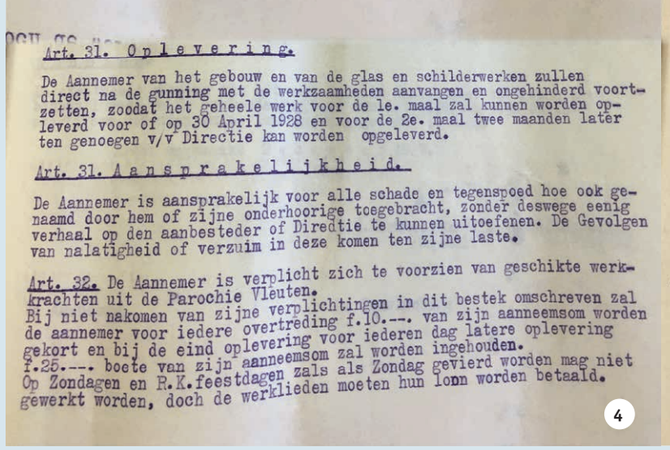

Art. 31. Oplevering.

De Aannemer van het gebouw en van de glas en schilderwerken zullen direct na de gunning met de werkzaamheden aanvangen en ongehinderd voortzetten, zoodat het geheele werk voor de 1e. maal zal kunnen worden opleverd voor of op 30 April 1928 en voor de 2e. maal twee maanden later ten genoegen v/v Directie kan worden opgeleverd.

Art. 31. Aansprakelijkheid.

De Aannemer is aansprakelijk voor alle schade en tegenspoed hoe ook genaamd door hem of zijne onderhoorige toegebracht, zonder deswege eenig verhaal op den aanbesteder of Diredtie te kunnen uitoefenen. De Gevolgen van nalatigheid of verzuim in deze komen ten zijne laste.

Art. 32. De Aannemer is verplicht zich te voorzien van geschikte werkkrachten uit de Parochie Vleuten.
Bij niet nakomen van zijne verplichtingen in dit bestek omschreven zal de aannemer voor iedere overtreding f.10.---. van zijn aanneemsom worden gekort en bij de eind oplevering voor iederen dag latere oplevering f.25.--- boete van zijn aanneemsom zal worden ingehouden.
Op Zondagen en R.K.feestdagen zals als Zondag gevierd worden mag niet gewerkt worden, doch de werklieden moeten hun lonn worden betaald.

4

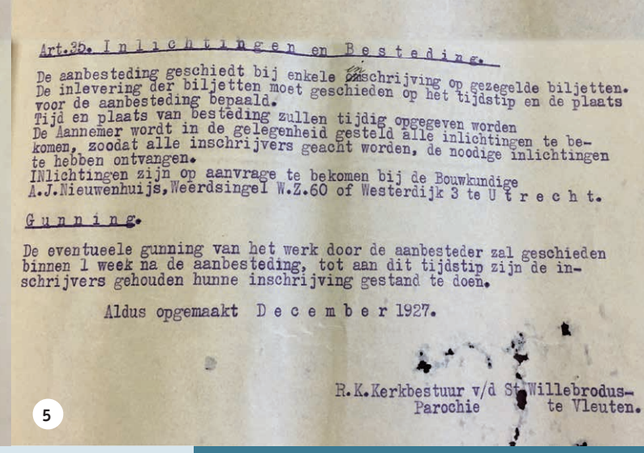

Art.32. Inlichtingen en Besteding.

De aanbesteding geschiedt bij enkele inschrijving op gezegelde biljetten.
De inlevering der biljetten moet geschieden op het tijdstip en de plaats voor de aanbesteding bepaald.
Tijd en plaats van besteding zullen tijdig opgegeven worden
De Aannemer wordt in de gelegenheid gesteld alle inlichtingen te bekomen, zoodat alle inschrijvers geacht worden, de noodige inlichtingen te hebben ontvangen.
INlichtingen zijn op aanvrage te bekomen bij de Bouwkundige A.J.Nieuwenhuijs,Weerdsingel W.Z.60 of Westerdijk 3 te Utrecht.

Gunning.

De eventueele gunning van het werk door de aanbesteder zal geschieden binnen 1 week na de aanbesteding, tot aan dit tijdstip zijn de inschrijvers gehouden hunne inschrijving gestand te doen.

Aldus opgemaakt December 1927.

R.K.Kerkbestuur v/d St. Willebrodus-
Parochie te Vleuten.

5

Terug in de tijd in Raadhuis Vleuten

Wat is nu de geschiedenis van dit gebouw? Het huidige Raadhuis Vleuten heeft vele functies en namen gehad. Het is ooit begonnen als patronaatsgebouw behorend bij de Willibrordkerk.

Het eerste document dat hierover is gevonden in Het Utrechts Archief (HUA) is de toestemming van de Aartsbisschop van Utrecht, Mgr. H.J.M. van de Wetering om een ‘vereenigingsgebouw te bouwen op de grond van de kerk’ aan de Utrechtschen Weg, zoals de Pastoor Ohllaan toen heette; het is gedateerd 24 oktober 1927. In december 1927 is de bouwaanvraag ingediend en er is een eerste kadastrale tekening bekend van het nieuw te bouwen pand. Rondom het gebouw was toen nog water, achter de Vleutense Wetering en voor en aan beide zijden een sloot. De architect was A.J. Nieuwenhuijs uit Utrecht, en in opdracht van het kerkbestuur van de St- Willibrorduskerk, onder voorzitterschap van pastoor H.S. Ohl, werd het gebouw in 1928 gerealiseerd.

Pastoor H.S. Ohl en de eerste periode als Patronaatsgebouw

Rond 1928 is het gebouw overgedragen aan Pastoor Ohl. Hij kreeg de opdracht mee om er ‘goede dingen’ mee te doen, met name ter bevordering van de sociale cohesie van de Vleutense (rooms-katholieke) gemeenschap. Pastoor H.S. Ohl heeft dat met verve opgepakt samen met kapelaan Mientjes die hierin ook een belangrijke rol heeft gespeeld. De Vleutense katholieke jeugd werd door de pastoor in dit gebouw begeleid en aangespoord om op het rechte pad te blijven. Verenigingen als de jongelingsvereniging, de patronaatsvereniging (ca. 1930), de drankbestrijdingsvereniging ‘Het Kruisverbond’ (mede opgericht door pastoor Ariëns uit Maarssen), waaruit later de Maria-vereeniging (voor vrouwen) en de Anna-vereniging (voor meisjes) ontstonden. Drankmisbruik moest tegengegaan worden en de leden van de Katholieken Jonge Vrouwenvereniging (KJV) kregen onder meer het opvoedkundige advies om vóór hun twintigste niet aan verkering te beginnen.

Afbeeldingen:

2: Op 24 oktober 1927 geeft de Aartsbisschop van Utrecht Mgr. H.J.M. van de Wetering toestemming om een verenigingsgebouw te laten bouwen in Vleuten

3: De door de Aartsbisschop van Utrecht Mgr. H.J.M. van de Wetering getekende machtiging.

4: De aanbesteding van de bouw bij architect A.J. Nieuwenhuijs uit Utrecht in december 1927

5: In de aanbesteding stonden de volgende regels: De oplevering moest zijn vóór 30 april 1928 en op zondagen mocht er door de werklieden niet gewerkt worden!

6: Eerste kadastrale tekening aan de Utrechtschen Weg, en nog omringd door water; december 1927

7: Een van de eerste foto’s van het Patronaatsgebouw waar de huidige Pastoor Ohllaan nog ‘Utrechtschen Weg’ heette.

2

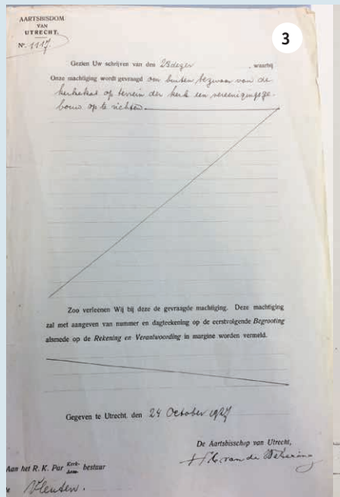

AARTSBISSDOM VAN UTRECHT.

Gezien Uw schrijven van den 24ster, waarbij

Deze machtiging wordt gevraagd om binnen Vleuten van de Aartsbisschop te kerken den bouw van een vereenigingsgebouw op te richten.

Zoo verleenen Wij bij deze de gevraagde machtiging. Deze machtiging zal met aangeven van nummer en dagteekening op de eerstvolgende Begrooting alsmede op de Rekening en Verantwoording in margine worden vermeld.

Gegeven te Utrecht, den 24 October 1927

De Aartsbisschop van Utrecht,
H.J.M. van de Wetering

Aan het R. K. Pur. Kerk. bestuur
te Vleuten.

3

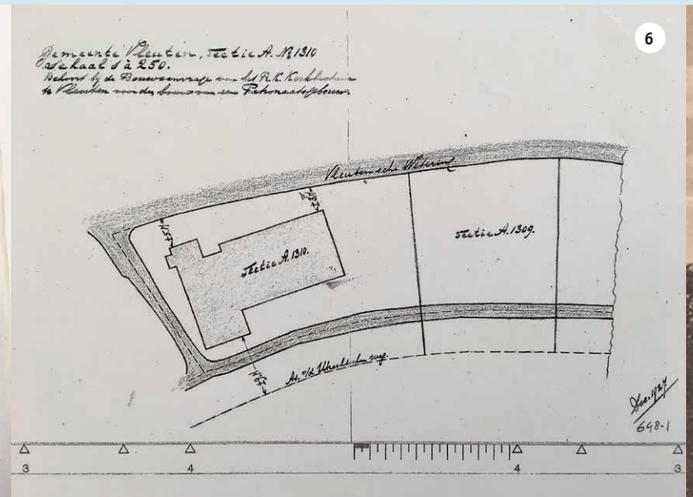

Gemeente Vleuten, Sectie A. N. 1310
Caskaal 1 à 250.
Behoort bij de Bouwaanvrage van de R.K. Kerkbestuur te Vleuten voor de bouw van een Patronaatsgebouw.

Sectie A. 1310.

Sectie A. 1309.

648-1

6

7

Grote Toneelzaal, Heilige Hartkamer en Mariakamer

In de beginperiode was op de begane grond in het gebouw een grote toneelzaal met een groot podium en een heus luik voor de souffleur.

Op de eerste verdieping waren twee bijzondere ruimtes. Een ruimte voor de heren: de Heilige Hartkamer (een soort herensociëteit), en een ruimte voor de dames: de Mariakamer. Er was toen een strikte scheiding tussen heren en dames.

In de Heilige Hartkamer vond een paar keer per jaar 'De raad van overleg' plaats, een prachtige naam voor een vergadering van voorzitters van verenigingen om de kalender van dat jaar te bespreken, vooral wie op welk moment de grote ruimte kon gebruiken. Bij de oude foto die hierover is gevonden stond: 'Heilige Hartkamer: Een soort herensociëteit, eerst zonder drank'. Dat gaf de setting van toen al aan: 'Drankmisbruik moest tegengegaan worden', maar het zinnetje eerst zonder drank geeft toch wel de indruk dat dit later anders is geweest.

Een rijk verenigingsleven

Meer dan dertig verenigingen zijn in de loop der tijd ontstaan in 'het gebouw' want zo werd het in de volksmond afgekort en de teller van katholieke verenigingen die hier zijn ontstaan loopt nog steeds op. Ze waren en zijn vaak vormend en educatief. In die voorbije tijd ontstonden verenigingen met erg mooie namen: Een van de eerste verenigingen was 'de patronaatsvereeniging' (jongens met uniformen aan).

Er ontstonden later andere initiatieven: Zo ontstond toneelvereniging 'Euphemia' voor vrouwen en meisjes, waarvoor pastoor Ohl de toneelstukken uitzocht en de rollen verdeelde. Een mooie anekdote van meester Van Oostwaard: 'Als een toneeljurk een te laag decolleté had, dan moest die dame van Pastoor Ohl dat vullen met sokken, omdat het te aanstootgevend was voor de mannen'.

Afbeeldingen:

8: Gezelschap voor het gebouw, in het midden Pastoor Beutener, jaren '50

9: Tekening en sfeerbeeld van de grote toneelzaal en het podium van Jasper Vulto op 30 januari 1935.

10: De Heilige Hartkamer. Een soort herensociëteit, eerst zonder drank (!) (foto erven Kapelaan Mientjes)

11: De installatie in de 'Patronaatsvereeniging' in 1932 (foto erven Kapelaan Mientjes).

12: Toneelvereeniging 'Euphemia' met in het midden Pastoor H.S. Ohl. De uitvoering was 'De Kapel in het bos' op 20 februari 1930 (bron: fotoalbum Kapelaan Mientjes)

13: Gymnastiekvereniging 'Juvenalis' in 1932 (foto Nel van Dijk).

Er ontstonden ook gymnastiekverenigingen. Een leuke anekdote hierover is, dat er een aparte vrouwen gymnastiekles was en een aparte heren gymnastiekles. De heren mochten niet bij de dames kijken en dames niet bij de heren. Een uitzondering werd gemaakt voor enkele 'notabele heren' die wel bij de dames mochten kijken...!
De K.J.V. (Katholieke Jonge Vrouwenvereeniging) en K.J.M. (Katholieke Jonge Meisjesbond) werden opgericht in 1932 en werden streng geleid door pastoor Ohl. Vooral de K.J.V. had strenge regels.

Zo moesten de jonge vrouwen, zoals gezegd, beloven vóór hun twintigste jaar geen verkering te beginnen. Ook bij het marcheren door de straten waren er duidelijke regels: Wees op tijd aanwezig in een verzorgd uniform; bewaar de tucht; loop niet gearmd; loop in rijen van drie; snoep niet onderweg; bewaar de afstand; zing liedjes die aangegeven zijn; zing allemaal mee als er gezongen wordt; blijf voornaam en laat zien wat je gelooft en welke liefde er leeft binnen de KJV; breng een offertje om alles goed te laten lopen

In 1932 werd eveneens de R.K. Jongemannenvereniging 'De jonge werkman' opgericht door kapelaan Mientjes, een vereniging voor jongens die geen arbeider zijn. Mientjes was een zeer actieve kapelaan die veel heeft betekend voor het verenigingsleven in Vleuten. Uit de Vleutense patronaatsvereeniging is in 1932, ook door Kapelaan Mientjes, de voetbalvereniging P.V.C. opgericht (Patronaats Voetbal Club) het latere PVCV (de tweede V voor Vleuten). PVCV speelde in de tijd op het veld langs het Haarpad en 'het gebouw' was de kantine. Kapelaan Mientjes had hiervoor veel werk verricht. Pastoor Ohl verrichtte zelf de eerste aftrap nadat hij het veld had gezegend. Hiervan is een foto bewaard gebleven.

"De jonge vrouwen moesten beloven vóór hun twintigste geen verkering te beginnen"

Pastoor Ohl heeft bijna 40 jaar de parochie van Vleuten gediend. De Pastoor Ohllaan waar het gebouw aan ligt is naar hem vernoemd. In 1939 is hij, bij zijn 60-jarige priesterjubileum, benoemd tot ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Afbeeldingen:

14: 'KJV' samen met pastoor Ohl (rechts beneden)

15: KJV'ers marcheren door de Odenveltlaan, ca. 1932.

16: Aftrap door voetballende Pastoor Ohl (foto van Nel van Dijk)

17: De vrouwenvereeniging 'Zelatricen' met in het midden Pastoor Ohl

18: Het zangkoor 'St. Caecilia' verkleed als Volendammers tijdens een uitje

14

15

16

Een willekeurige opsomming van verenigingen die ontstonden tijdens het veertigjarig pastoraat van pastoor Ohl: de vrouwenvereeniging Zelatricen; het Zangkoor St. Caecilia; de Roomsch-Katholieke bond van Bloemist-, Tuin-, en Landarbeiders; de A.B.T.B.; kook- en naailessen voor meisjes (1935); de R.K.- Werkliedenvereeniging St. Jozef; Muziekvereniging St. Gregorius (opgericht in 1947 tot ca. 1967); Het Vleutense tamboer- en majorettenkorps.

'De verzuiling'

In die tijd, de jaren '30 tot halverwege de jaren '60 van de vorige eeuw, was er sprake van verzuiling zowel van de zijde van katholieken als van protestanten. Een mooie anekdote van meester Oostwaard: 'In Haarzuilens was er in die periode een kersenboomgaard en zaterdag zaten daar de protestanten en zondag de katholieken. Op zondag mochten de protestanten 'niets' doen'. Er waren aparte verenigingen voor mannen en aparte verenigingen voor vrouwen. 'Het Gebouw' was toen voor en door de katholieke gemeenschap. Het verhaal ging, dat als je destijds als protestant 'het gebouw' in kwam en dat werd ontdekt, je er dan met 'pek en veren' uit gebonjourd werd....dus daar binnengaan, dat liet je wel uit je hoofd!

Boek over 100 jaar ontmoeten en verbinden in 'het gebouw'

In 2028 zal het gebouw 100 jaar oud zijn. En dan is het de bedoeling dat er een mooi boek verschijnt. Joyce en Herman Hellemans verzamelen hiervoor oude foto's en verhalen. Elke oude foto, mooi verhaal, verbetering met betrekking tot Raadhuis Vleuten en zijn voorgangers en suggesties zijn van harte welkom, met een leuke verrassing als dank.
(bel hiervoor Herman Hellemans 06-51204991 of stuur een email naar info@raadhuisvleuten.nl)

"Protestanten werden met pek en veren het Gebouw uitgejaagd"

Bronnen en dankwoord

Dit artikel is tot stand gekomen dankzij de medewerking van veel mensen, met dank voor de ontvangen verhalen en foto's van Het Utrechts Archief; het archief van de Parochie Licht van Christus; Gemeente Utrecht, afdeling Erfgoed, Alice Gut; Veronique Voorn; Ad van Zoeren; Arnold van Dijk; Jaap van Veen; Nel van Rooijen-van Dijk; Ria Gresnigt; erven Piet Boeijen; Jan Wingelaar; Elly Mocking-van Groeningen; Tinie Verheul-Wolswijk; meester Van Oostwaard; Herman van den Tempel; Hennie Smorenburg; Leonarda Carpay; Kees Rasch; Ad Verhoef; Rob Oostrom; Eef van Rooijen; Groen-West (boekje van Lutske Wijma en Arda, Piet Verlaan, Lilian Verheul); René en Gemma Bouhuijzen; Wim van 't Klooster; het bestuur van Karma en Icarus (Hans van den Berg; Kees van Zijl; Frans van Noordenburg; Paul Roosenstein; Paul Honders; Ad van Zijl); en tot slot niet te vergeten, de Historische Vereniging Vleuten-De Meern-Haarzuilens & Leidsche Rijn!

Wordt vervolgd

■

17

18